

N:o 192.

Af herr **J. A. Jonsson** i Hökhult, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

I nådiga propositionen n:o 21 till innevarande Riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit åtskilliga förändringar i nu gällande lag angående väghållningsbesvärets utgörande på landet den 23 oktober 1891.

I den nådiga propositionens 35 § föreslås, att vägsyn årligen skall hållas af länsman med biträde af två nämndemän. Denna formulering är emellertid ej fullt tydlig, enär af densamma icke med säkerhet framgår, hvilken befogenhet nämndemännen skulle komma att få. Sannolikt synes meningen vara, att besluten vid vägsynen fattas af länsmannen ensam, under det att de två biträdande nämndemännen endast skulle vara med för att höras i egenskap af sakkunnige. Är detta meningen, och jag föreställer mig, att lagen skulle komma att så tolkas i flertalet fall, torde en ändring och ett förtydligande af detta stadgande böra ske. Jag är nämligen af den meningen, att nämndemännen, såsom de i regel mest sakkunnige, ingalunda böra sakna beslutanderätt vid vägsyn, utan bör deras mening gälla lika väl som länsmannens. Riktigast torde väl därför vara, att, då olika meningar mellan de tre synemännen uppstå, den meningen blir gällande, om hvilken två förena sig. Skulle alla tre ha olika meningar, bör dock af lämplighetshänsyn länsmannens gälla. Genom att på sätt här nämnts fördela befogenheten äfven på de biträdande nämndemännen, skänker man ett större intresse åt förrättningen för dem, och under alla förhållanden torde det kunna

få anses otvifvelaktigt, att det sakkunniga bedömandet icke komme att lida därpå, att de i praktiska ting förfarne två synemännen äfven komme att få inflytande på synenämndens beslut.

Statsrådet och chefen för kungl. jordbruksdepartementet anför i statsrådsprotokollet bland annat följande. För egen del hyser jag den mening, att beslutanderätten vid vägsyn icke bör tillkomma länsmännen allena. I annat fall skulle en väl stor makt och myndighet läggas i hans hand, och det måste då ofta inträffa, att det allmännas anspråk gentemot väghållarne gjordes gällande med en mer hänsynslös stränghet, än som, af nyss anförda skäl, egentligen kunde vara billig.

Den i 46 § föreskrifna uppskattning verkställes enligt 47 § af en för hvarje väghållningsdistrikt tillsatt särskild nämnd, bestående af ordförande och tre ledamöter. Ordförande och en ledamot, utsedda af Konungens befallningshafvande, samt två ledamöter jämte två suppleanter, utsedda af de vägunderhållningsskyldiga å vägstämma. Af de senare två ledamöterna och suppleanterna skola en ledamot och en suppleant utses bland innehafvare af jordbruksfastighet samt en ledamot och en suppleant bland öfriga väghållningsskyldige. Därvidlag synes det mig emellertid, som om jordbruksintresset blifvit väsentligt undanskjutet. Om nämndens ordförande och den af länsstyrelsen utsedda ledamoten icke äro jordbrukare, hvilket lätteligen kan tänkas, och så ännu en ledamot lagenligt väljes utom landtmännens krets, så återstår alltså för dem endast en fjärdedel af representationen i nämnden. Då det emellertid är innehafvarne af jordbruksfastighet, hvilka komma att utföra vägunderhållningsarbetet, liksom bördan för detta äfven dessutom hårdast drabbar dem, så torde rättvisan kräfva, att deras intressen bättre tillvaratagas vid sammansättningen af distriktsnämnden.

Att nämndens ordförande tillsättes af Konungens befallningshafvande, är i sin goda ordning, hvaremot några skäl icke finnas för att samma myndighet jämväl bör utse en ledamot af nämnden. Så mycket mindre som Konungens befallningshafvande redan genom ordförandetillsättningen kan anses ha i tillbörlig grad inverkat på nämndens sammansättning. Det naturliga vore därför, att samtliga nämndens tre ledamöter blefve utsedda på vägstämma af de väghållningsskyldiga själfva, därvid två af dem borde utses bland innehafvare af jordbruksfastighet och den tredje bland öfriga väghållningsskyldiga. Då vägunderhållet fortfarande hvilat såsom en tung börda på jordbruket, kan det icke sägas vara för mycket begärdt, om jordbruksintresset åtminstone blir lika väl företrädt inom nämnden som öfriga vägunderhållningsskyldiges kan blifva, om nämndens ordförande till äfventyrs icke är jordbrukare.

I 60 § af den nådiga propositionen föreslås, att af uppskattade kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja lämnas en tiondedel af statsmedel, hvilket är samma statsbidrag, som hittills utgått.

Vägunderhållet borde i själfva verket här, liksom i andra länder är fallet, vara en statens angelägenhet. Då emellertid så icke är fallet, bör emellertid staten lämna ett bättre understöd åt de vägunderhållningsskyldige, än som framgår af nyss nämnda stadgande. Staten har dessutom själf stora fördelar af de allmänna vägarna både i försvarshänseende, postföringen och för andra dess ändamål. Detta oaktadt lämnar ej staten någon ersättning till vinterväghållningens upprätthållande. Det rättaste vore naturligtvis, att vägunderhållningsbesväret uppdroges åt entreprenörer, i hvilket fall kostnaderna skulle komma att lika drabba de olika kategorierna af underhållningsskyldige. I den riktningen går också en del myndigheters uttalande, hvilka finnas anförda i herr statsrådet och chefens för kungl. jordbruksdepartementet yttrande vid föredragandet i statsrådet af denna fråga. Då emellertid entreprenadsystemet i många fall skulle komma att ansenligt fördyra vägunderhållet, har jag icke velat väcka något förslag om dess obligatoriska införande. Men i stället synes det mig angeläget, att, då en omarbetning af väglagen nu förestår, Riksdagen ville besluta ett större statsbidrag än det hittills varande eller en tiondedel af totalkostnaden. För min del är jag af den meningen, att en femtedel af samma belopp väl är det minsta, som bör komma i fråga. I detta sammanhang torde vara förtjänt att påpekas, att väglagningen måste försiggå på sådana tider, nämligen tidigt på våren eller sent på hösten, då landtmannen har brådst med sånings- eller skördearbete. På våren, då sådden skall försiggå, och det sålunda är angeläget att begagna gynnsamma väderlekstillfällen i och härför, torde det många gånger vara förenadt med verklig förlust att behöfva afbryta detta arbete för vägarbetet. Samma är förhållandet på hösten, då skörden vissa år är så försenad, att den sammanfaller med vägarbetet. Om med hänsyn till allt detta de vägunderhållningsskyldiges börda något mera lättades genom statens mellankomst, vore det både billigt och rättvist.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, får jag vördsamt föreslå följande förändringar i här nedan angifna paragrafer i den nådiga propositionen n:o 21:

I 35 § erhåller första punkten följande lydelse:
 »Ärligen skall vägsyn hållas af länsman och två nämndemän;» emellan tredje och fjärde stycket af samma § införes ett nytt sådant af denna lydelse: »Stanna

synemännen i olika meningar, gälle hvad de fleste säga. Har hvar och en sin särskilda mening, gälle läns-mannens;»

I 47 § får andra stycket följande lydelse: »Ordföranden förordnas af Konungens befallningshafvande, och bör han vara densamme för alla distrikt inom ett län eller landstingsområde.» Nästa stycke får följande lydelse: »De tre ledamöterna tillika med tre suppleanter för dem utses af de väghållningsskyldige å vägstämman, som i 52 § sägs, hvaröfver Konungens befallningshafvande äger hålla hand. Af dessa ledamöter och suppleanter böra två ledamöter och deras suppleanter utses bland innehafvare af jordbruksfastighet samt en ledamot och dennes suppleant bland väghållningsskyldige, som äro pliktiga att deltaga i väghållet för annat beskattningsföremål än jordbruksfastighet»;

I 60 § får första punkten följande lydelse: »Af uppskattade kostnaden för underhållet af allmän väg, bro och färja lämnas en femtedel af statsmedel».

Och anhålles vördsamt, att det särskilda utskott, som får sig uppdraget att afgifva yttrande angående denna motion, behagade göra de ytterligare förändringar i det kungl. förslaget, hvilka kunna betingas af mitt här ofvan gjorda yrkande.

Stockholm i februari 1905.

J. A. Jonsson.